

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

כ"ה באייר התשפ"ו
12 במאי 2026
שה. 2026-260

לכבוד

מנהלי חברות הביטוח

הנדון: טיוטת הכרעה בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים בגין הפרש במחירי חלפים לצד שלישי

- מפניות ציבור ותלונות שהועברו לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הרשות או רשות שוק ההון), עולה כי בפוליסות ביטוח רכב רכוש קיימת פרקטיקה במסגרתה מתבצעת הפחתה של חלק מתגמולי הביטוח לצד ג', וזאת בגין ההפרש בין מחיר החלפים במחירון היבואן לפני הנחות והוזלות אותו מצטט השמאי לבין המחיר אותו משלמת חברת הביטוח.
- בהתאם להוראות סעיף 61(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן - חוק הפיקוח) ערכה הרשות בירור מקיף של תלונות אלה אשר במסגרתו הפנתה את התלונות לתגובתן של חברות הביטוח הרלוונטיות.
- מבירור הפניות עלה כי במקרים מסוימים שולמו לצדדים שלישיים תגמולי ביטוח מופחתים בגין פערי מחירי חלפים, תוך הישענות על עקרון הקטנת הנזק.
- כידוע, לעקרון הקטנת הנזק, שלושה טעמים מרכזיים¹:
 - טעם כלכלי – עידוד המבוטח לנקיטת אמצעים להקטין את סך הנזק החברתי.
 - טעם מוסרי – מבוטח שלא מקטין את הנזק כלפי צד שלישי, על אף שיכול היה לעשות כן, נוהג בחוסר תום לב וחוסר הגינות.
 - סיבתיות – כאשר המבוטח יכול היה למנוע חלק מהנזק ניתן לטעון בכך כי נותק הקשר הסיבתי בין קרות מקרה הביטוח לבין הנזק שנגרם.
- עם זאת, סעיף 61 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 (להלן - חוק חוזה הביטוח), המעגן את חובת הקטנת הנזק ביחס לחוזה ביטוח, קובע כי על המבוטח להקטין את הנזק שנגרם לו באמצעים סבירים, ואם לא פעל כך, חברת הביטוח אינה חייבת בתשלום תגמולי ביטוח בגין נזק שהמבוטח יכול היה למנוע או להקטין באמצעים סבירים. בהתאם לכך, הנטל על המבוטח אינו מוחלט ואין מקום להטיל על מבוטח לנקוט אמצעים שאינם סבירים לשם הקטנת הנזק.
- יצוין, כי עקרון הקטנת הנזק חל מאותם טעמים גם בביטוח אחריות על צד שלישי, וזאת בין היתר, בהתאם להוראות סעיף 67 לחוק חוזה הביטוח.
- כזכור, ביום 18 בספטמבר 2023 הרשות פרסמה את ההכרעה העקרונית בנושא "תשלום תגמולי ביטוח מופחתים בביטוח רכב (רכוש) בגין הפרש במחירי חלפים כאשר הרכב תוקן במוסך שאינו בהסדר" (להלן - הכרעת הפחתה למבוטחים). במסגרת הכרעת הפחתה למבוטחים נקבע, בין היתר, כי על חברות הביטוח להעניק למבוטח גילוי נאות ומובלט הן במועד כריתת חוזה הביטוח והן במועד פתיחת התביעה, בכל הנוגע להשלכות בחירת מוסך שאינו בהסדר ולחובת הקטנת הנזק החלה עליו, וזאת כתנאי להפחתת תגמולי הביטוח.

¹ ראו ע"א AIG 405/23 ישראל חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית (קטינה) (נבו, 7.8.2025).

8. בהמשך לכך, הרשות פרסמה את חוזר ביטוח 6-1-2024 "הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש" (15.5.2024) במסגרתו נקבע, בין היתר, כי חברת ביטוח תעדכן את נוסח הגילוי למבוטח בתכנית הביטוח, ובכלל זה תתייחס לכללי ההפחתה של תגמולי הביטוח במקרה של הקטנת נזק.
9. לאחרונה, בית המשפט העליון פרסם את פסק דין בבג"ץ 16990-11-24 איגוד המוסכים בישראל (מלכ"ר) נ' רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (נבו) 24.2.2026, במסגרתו נדחתה עתירה לביטול הכרעת הפחתה למבוטחים וחוזר הגשת תכניות ביטוח. בפסק דינה של השופטת כנפי-שטייניץ נקבע, בין היתר, כי בהתאם להוראות סעיף 61 לחוק חוזה הביטוח, הוראות חברת הביטוח לצורך הקטנת הנזק צריכות לעמוד במבחן הסבירות לצורך הפחתת תגמולי הביטוח. השופטת רונן ציינה בפסק דינה כי היא מסכימה להערת השופטת כנפי-שטייניץ ביחס להיקף חובת הקטנת הנזק המוטלת על המבוטח, וכי הנטל הרובץ על ניזוק להקטין את ניזוקו אינו מוחלט ותלוי בנסיבות כל מקרה ומקרה.
10. בהמשך לאמור, נוכח העובדה שצד ג' לא התקשר עם חברת הביטוח בחוזה ביטוח וכפועל יוצא מכך לא נערך כל גילוי בעניינו ולא מוטלת עליו חובה לעדכן את חברת הביטוח בנזק עם היווצרותו, הרי שדרישת חברת ביטוח לפעול בהתאם להנחיותיה, וככל שלא כן יופחתו תגמולי הביטוח - אינה סבירה בנסיבות העניין. בהקשר זה נציין כי יש להבדיל בין צד ג' שהינו חברת ליסינג או השכרת רכב לבין צד ג', אשר אינו תאגיד כאמור, כאשר סבירות הדרישה להפחתת הנזק שונה בין גורמים אלה. זאת בשל המומחיות של תאגידים כאמור והידע שלהם בתחום כשחקנים חוזרים. היבטים אלה משפיעים על פערי הכוחות בין הצדדים וסבירות הדרישה מאותם תאגידים.
11. לאור האמור, חברת הביטוח אינה רשאית להפחית מתגמולי הביטוח לצד ג' בגין הפער בין מחיר החלף על פי השומה למחיר החלף שתברת הביטוח יכולה לספק.
12. אשר על כן, ומתוקף סמכות הממונה לפי סעיף 62(א) לחוק הפיקוח להכריע בתלונות הציבור ולהורות על תיקון פרקטיקה זו, הריני להורות לחברות הביטוח כדלקמן:
- א. חברת הביטוח לא תבצע הפחתה מתגמולי הביטוח בגין כל נזק שהוכח כדין של סכום כלשהו המצוין בשומת הרכב שלא בהתבסס על שומה נגדית, בדגש על הפחתת מחיר החלפים.
- ב. האמור בסעיף קטן (א) לא יחול במקרה בו מדובר בניזוק צד ג' אשר הינו חברת ליסינג או השכרת רכב או תאגיד שעומו יש לחברת הביטוח הסכם לגבי הפחתת הנזק.
- ג. חברת ביטוח שביצעה הפחתה של תגמולי ביטוח לצד ג' בגין הפרש בין המחיר אותו מצטט השמאי לבין המחיר אותו משלמת חברת הביטוח בעד אותו חלף שצוטט בשומה עד למועד פרסום הכרעה זו, נדרשת לבחון האם ההפחתה כאמור בוצעה שלא בהתאם לשומה נגדית שנערכה כדין. ככל שקיים הפרש מעלות הנזק בפועל ואין המדובר כאמור בסעיף קטן (ב), עליה להשיבו לצד ג'.
- ד. את תוצאות הבחינה האמורה בסעיף קטן (ג) לעיל ודיווח לגבי כלל המקרים בהם בוצעה הפחתה תוך פירוט הנתונים הבאים, לכל הפחות, יש להעביר בקובץ בפורמט אקסל לידי הרשות 90 יום ממועד פרסום הכרעה זו באמצעות כספת Non-life:
- מספר רישוי הרכב;
 - מספר התביעה;
 - סכום התביעה הכולל;
 - סכום ההפחתה;
 - האם בוצעה השבה (בוצעה/לא בוצעה);

- מועד קרות מקרה הביטוח;
- מועד הדיווח על מקרה הביטוח לחברה;

13. בהתאם לסעיף 102 לחוק הפיקוח על הביטוח, תברת ביטוח רשאית לערער לבית המשפט תוך 45 ימים מקבלת הכרעה זו.
14. תוקפה של הכרעה זו מיום פרסומה.

בכבוד רב,

עמית גל

הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

העתק:

רו"ח ודיע עואד, סגן בכיר לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון
 רו"ח שמואל זקן, מנהל מחלקת ביטוחי רכוש, רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון
 עו"ד דור פישר, סגן בכיר ליועץ המשפטי, רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון